

Πανελλήνιες Εξετάσεις Ημερήσιων Γενικών Λυκείων

Εξεταζόμενο Μάθημα: **Νεοελληνική Γλώσσα,**

Ημ/νία: 8 Ιουνίου 2018

Ενδεικτικές Απαντήσεις Θεμάτων

A1. Περίληψη κειμένου

Ο επιφυλλιδογράφος επισημαίνει την εννοιολογική διάσταση των όρων παιδείας και εκπαίδευσης. Ειδικότερα, πρόκειται για συναρτώμενους όρους διευκρινίζοντας ότι η διαρκώς εξελισσόμενη έννοια της παιδείας έχει τις απαρχές της στους αρχαίους φιλοσόφους, σηματοδοτώντας τη γαλούχηση, τη γνώση και -ενίοτε- την παιδική κενολογία. Τονίζει έπειτα ότι ετυμολογικά συγγενείς με την παιδεία είναι και η «εκπαίδευσις» με την έννοια της διδασκαλίας και της εναρμονίζουσας πρακτικής, επιτονίζοντας όμως ότι παιδεία και εκπαίδευση δεν πρέπει ως έννοιες να εξομοιώνονται. Πρόκειται για μια σχέση αντινομίας, με σημείο τομής τη θεσμοθετημένη διαδικασία και τις διαφορές τους να εντοπίζονται στην ιδιοσυστασία τους και τον σκοπό τους καθότι, η παιδεία αφορά την ελεύθερη και εθελούσια διαδικασία σε αντίθεση με την εκπαίδευση που έχει καθορισμένη αποστολή.

B1. Να επαληθεύσετε ή να διαψεύσετε, σύμφωνα με το κείμενο, τις παρακάτω διαπιστώσεις, γράφοντας στο τετράδιό σας, δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί σε κάθε πρόταση, τη λέξη Σωστό, αν η πρόταση είναι σωστή, ή τη λέξη Λάθος, αν η πρόταση είναι λανθασμένη:

- α) Το περιεχόμενο του όρου «παιδεία» παραμένει αμετάβλητο στο πέρασμα του χρόνου. **Λάθος**
- β) Η παιδεία στον Αισχύλο και τον Σοφοκλή αφορά αποκλειστικά στον άνθρωπο. **Λάθος**
- γ) Η λέξη *παιδία* για τους αρχαίους Έλληνες σήμαινε την παιδαριώδη φλυαρία και ανοησία. **Σωστό**
- δ) Η «παιδεία» και η «εκπαίδευση» είναι έννοιες εντελώς άσχετες μεταξύ τους. **Λάθος**
- ε) Η εκπαίδευση λειτουργεί ως θεσμοθετημένη διαδικασία. **Σωστό**

B2. α) Η τελευταία παράγραφος αναπτύσσεται με τη μέθοδο **σύγκρισης** και **αντίθεσης**, καθώς παρουσιάζονται εμφανείς και λανθάνουσες διαφορές ανάμεσα στους όρους παιδεία και εκπαίδευση. Οι διαφορές προκύπτουν από τη διαφορετική φύση και τον αποκλίνοντα προορισμό τους. Ειδικότερη η παιδεία νοείται ως μέθοδος και η εκπαίδευση ως πράξη, η παιδεία είναι προαιρετική, ενώ η εκπαίδευση εκ προθέσεως εντεταλμένη. Η μέθοδος επιβεβαιώνεται με την επανάληψη των λέξεων «διαφορές» και «αντίθετα» .

β)

Διαρθρωτική λέξη	Νοηματική Σχέση
Ωστόσο	αντίθεση
επομένως	συμπέρασμα

ΜΕΘΟΔΙΚΟ

προκειμένου	σκοπός
Που πάει να πει ότι	επεξήγηση
κυρίως	επιτονισμός - έμφαση

B3. α)

- Οι αρχές της ανιχνεύονται στον Αισχύλο και στον Σοφοκλή.
ανιχνεύονται: εντοπίζονται, βρίσκονται, απαντούν
- Η ίδια λέξη [...] σκοπίμως συνάπτεται κάποτε τόσο με την *παιδιά* όσο και με την *παιδιά*.
συνάπτεται: συνδέεται, συσχετίζεται, συναντάται, συνυφαίνεται
- [...] το οποίο, όσο βλέπω στα λεξικά, εμφανίζεται πρώτη φορά στον πλατωνικό Κρίτωνα.
εμφανίζεται: παρουσιάζεται, απαντά, ανευρίσκεται, αναδύεται
- [...] δημιουργεί σύγχυση εις βάρος και των δύο συντελεστών της κρίσιμης αυτής συζυγίας.
συντελεστών: παραγόντων, συνιστωσών, παραμέτρων
- Από εκεί και πέρα αρχίζουν προφανείς και λανθάνουσες διαφορές [...].
προφανείς: πρόδηλες, πασίδηλες, κατάδηλες, εξόφθαλμες, έκδηλες, αυτόδηλες

β)

Λέξεις	Αντώνυμα
αναβαθμίζεται (1η παράγραφος)	υποβαθμίζεται
μεταγενέστερη (2η παράγραφος)	προγενέστερη
επιτρέπουν (3η παράγραφος)	απαγορεύουν / αποτρέπουν
ιδιωτική (3η παράγραφος)	δημόσια / κοινή
διαφορές (3η παράγραφος)	ομοιότητες

B4.

α) Ρήματα παθητικής από την 1η παράγραφο: εναλλάσσονται, ανιχνεύονται, αναβαθμίζεται, αναδεικνύεται, θεωρείται, συνάπτεται.

β) Η παθητική φωνή προσδίδει στο ύφος σοβαρότητα, επισημότητα, αντικειμενικότητα, όπως υπαγορεύεται από το γραμματειακό είδος της επιφυλλίδας.

Γ. «Παράθυρο στο δημιουργικό σχολείο»

Η επαναφορά του αιτήματος της μεταρρύθμισης της εκπαίδευσης επικεντρώνεται στον επαναπροσδιορισμό του ρόλου και της στοιχειοθεσίας του σχολείου στον 21ο αιώνα. Αναντίρρητα, στο πλαίσιο των υφιστάμενων συνθηκών που δημιουργούν η παγκοσμιοποίηση και οι συνασπισμοί χωρών η εκπαίδευση καλείται να ανταποκριθεί στη διαμόρφωση ενός ολοκληρωμένου ανθρώπου και πολίτη.

Προκειμένου να ανταποκριθεί το σύγχρονο σχολείο στα επικαιρικά δεδομένα αφενός χρειάζεται μια πιο ολιστική προσέγγιση της παιδευτικής του διάστασης και αφετέρου την ενεργητική συνεπικουρία εκπαιδευτικών και μαθητών.

Σήμερα, ωστόσο, το σχολείο εστιάζει κατά κύριο λόγο σε μια τεχνοκρατική λειτουργία ενισχύοντας τη βαθμοθηρία στο πλαίσιο προπαρασκευής της επαγγελματικής ένταξης και ανταγωνιστικότητας των νέων. Ως αποτέλεσμα παραγνωρίζεται ο ηθοπλαστικός του ρόλος και η προαγωγή της φιλομάθειας και της δια βίου αυτομόρφωσης, καθιστώντας τη μάθηση χρησιμοθηρική διαδικασία.

Η παραδοχή αυτή της δυσλειτουργίας του σημερινού σχολείου επιτάσσει την ανάγκη για μετατόπιση στο γνωσιοκεντρικό χαρακτήρα του σχολείου εφόσον η γνώση θα αποτιμάται ως διαδικασία εσωτερικής καλλιέργειας και όχι αυτοσκοπού.

α)

Πρακτικά αυτό σημαίνει ότι το σύγχρονο σχολείο οφείλει να ικανοποιεί τους παρακάτω στόχους:

- Να μεταδώσει τις στοιχειώδεις γνώσεις και να καλλιεργήσει τις αντίστοιχες δεξιότητες που θα καταστήσουν τον νέο αυτόνομο, να ανταποκριθεί στις ανάγκες και τις ανατροπές του ατομικού και σύγχρονου βίου.
- Να αναπτύξει στους νέους την κριτική σκέψη και αξιολογική ικανότητα, ώστε να αποφεύγει την ετεροκατεύθυνση και την επιβαλλόμενη μαζοποίηση, με προϋπόθεση τη συγκρότηση αυτοδύναμης προσωπικότητας.
- Να φέρει τους νέους σε συστηματική επαφή με την τέχνη και τον ευρύτερο χώρο του πολιτισμού, ώστε να αναπτύξει και τη συναισθηματική τους νοημοσύνη.
- Να ενσταλλάξει στην ψυχή του νέου, κοινωνικές και ηθικές αξίες, όπως αυτές της ειλικρίνειας, του σεβασμού, του καθήκοντος, της συναίσθησης ευθύνης, της ανιδιοτέλειας.
- Να διαμορφώσει στους νέους πολιτική συνείδηση στο πλαίσιο μιας δημοκρατικής κοινωνίας μεριμνώντας παράλληλα για τη συγκρότηση υγιούς εθνικής ταυτότητας.
- Οφείλει, περαιτέρω, να προάγει το φιλειρηνικό πνεύμα, αξιοποιώντας το σύγχρονο πολύπολιτισμικό χαρακτήρα του, με γνώμονα τη συνεργασία και τον διάλογο.
- Το σχολείο επιβάλλεται να συμβαδίζει με τις τεχνολογικές εξελίξεις, ώστε να επικαιροποιεί τις παρεχόμενες γνώσεις και έτσι ο νέος να ενταχθεί ομαλά στην οικονομικά και επιστημονικά προηγμένη κοινωνία.
- Ο θεωρητικός επαναπροσδιορισμός του σχολείου προϋποθέτει την υποστήριξη στην πράξη από εκπαιδευτικούς λειτουργούς και μαθητές.

β)

Συγκεκριμένα, οι εκπαιδευτικοί:

- Οφείλουν να επιδεικνύουν αίσθημα ευθύνης απέναντι στο λειτούργημά τους, καθοδηγώντας, εμπνυχώνοντας και αποτελώντας πρότυπο για τους διδασκόμενους με το έργο και τη στάση ζωής τους.
- Έχουν χρέος να ενθαρρύνουν τη συμμετοχή των μαθητών στην εκπαιδευτική διαδικασία, ώστε να προάγεται το ομαδοσυνεργατικό πνεύμα.
- Με δεδομένη την αδιάλειπτη επιμόρφωσή του, εκ παραλλήλου να αξιοποιεί στη διδακτική πράξη τις νέες τεχνολογίες, καθιστώντας το μάθημα ελκυστικό και δημιουργικό.
- Επιτάσσεται να φέρουν σε βιωματική επαφή τους μαθητές με την τέχνη και τους διάφορους τομείς του επιστητού, όπως η θεατρική ομάδα, λέσχη ανάγνωσης, πραγματικές και εικονικές περιηγήσεις σε πολιτισμικούς και επιστημονικούς χώρους.
- Να αξιοποιούν τα προγράμματα ανταλλαγής μαθητών που προωθεί η Ε.Ε. με σκοπό την ενίσχυση του πνεύματος του διεθνισμού στο πλαίσιο του πολυπολιτισμού.
- Να διοργανώνουν ημερίδες με κοινωνικές θεματικές, στις οποίες οι μαθητές θα ασκηθούν στην ανταλλαγή απόψεων, την επιχειρηματολογία και στη μόρφωση πολιτικής συνείδησης.
- Να συνεπικουρούν στον επαγγελματικό προσανατολισμό του νέου με ενημέρωση για το τρέχον εργασιακό περιβάλλον, οδηγώντας το νέο στην αυτοαξιολόγηση.

Αντιστοίχως, οι μαθητές:

- Έχουν χρέος μέσα από την οπτική της νέας γενιάς να προτείνουν νέες πρακτικές για ένα δημιουργικό σχολείο, ανοιχτό στην κοινωνία.
- Να αξιολογούν την εκπαιδευτική πράξη στο σύνολό της από την υλικοτεχνική υποδομή έως και την παρεχόμενη γνώση.
- Να συμμετέχουν υπεύθυνα στο θεσμό των μαθητικών κοινοτήτων, να αναλαμβάνουν πρωτοβουλίες για αναβάθμιση της λειτουργίας του δημοκρατικού σχολείου.
- Να συμμετέχουν ενεργά σε εθελοντικές δραστηριότητες περιβαλλοντικού – κοινωνικού χαρακτήρα υπό την αιγίδα του σχολείου.
- Να εκφέρουν συγκροτημένο δημόσιο λόγο μέσα από άρθρα και αναρτήσεις αξιοποιώντας το βήμα που τους παρέχουν οι νέες τεχνολογίες.

Συγκεκριμωατωικά, η συνυπεύθυνη δράση εκπαιδευτικών, μαθητών και γονιών θεμελιώνει μια κοινωνία πολιτών που θα νοηματοδοτήσει εκ νέου την έννοια και την πρακτική της γνήσιας δημοκρατίας με άξονά της τη δια βίου παιδεία, ανυπέρβλητη αξία σε έναν κόσμο διαρκώς μεταβαλλόμενο. Άλλωστε, σύμφωνα με τον Αριστοτέλη η πολιτεία οφείλει να νομοθετεί και να παρέχει δημόσια παιδεία σε όλους τους πολίτες, προασπιζόμενη την ατομική και συλλογική ευδαιμονία.

Επιμέλεια:

Αντώνης Σαρρής, Κατερίνα Σούλη, Ρούλα Κυρίτση, Ελένη Παπαποστόλου, Παναγιώτα Τσελεμάρκου

Ευχόμαστε καλά αποτελέσματα!

Μεθοδικό Φροντιστήριο

Βουλιαγμένης & Κύπρου 2, Αργυρούπολη, Τηλ: 210 99 40 999

Δ. Γούναρη 201, Γλυφάδα, Τηλ: 210 96 36 300

Ελ. Βενιζέλου 45 Ν.Σμύρνη, 210 93 10 320

www.methodiko.net